

Mivel a forgalmiadóbevétel ily módon a jelenlegi adóbevételt (2,594.488 aranykoronát) jelentékenyen meghaladná, úgy a belföldi termelésnél, mint a behozatalnál mentesíteni lehetne a belföldi fűrészekre irányított gömbölyű fát, amely feldolgozása után úgyszintén nagyobb értékű adózik, továbbá a vasúti talpfát, amelyet túlnyomó részben úgyszintén az államasítanak vesznek át, végül mérsékelni lehetne a szénbányászat érdekében a bányákhoz irányított bányafa forgalmiadóját.

Ha ezek után végül azt az adókulcsot keressük, amely az erdőbirtokosok, továbbá a fűrészekre irányított gömbölyűfa és a talpfa mentesítése után az osztrák rendszer értelmében egy helyen, a termelő vállalatoknál és a határon lenne beszedendő, akkor azt találjuk, hogy kereken 80 millió aranykorona értékű forgalom jöhet számításba és ennek 3.2 százaléka már biztosítja az államnak az eddigi kereken 2.6 milliónyi forgalmiadóbevételt.

Reméljük, hogy a kormány a kérdésnek ily világos feltárása után, a magyar erdőgazdaság érdekeinek megfelelően dönt a forgalmiadó reformálása során; megjegyezzük, hogy javaslatunk a hazai faipar és fakereskedelem álláspontjával általában egyezik.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztését f. hó 7-én id. *Mailáth József* grófból, *Térfi Béla* alelnökből és *Biró Zoltán* választmányi tagból álló küldöttség adta át a pénzügyminiszternek.

Az erdőgazdasági politikai tanszék munkatervének és céljának ismertetése*

Irta: **Lesenyi Ferenc**, főiskolai rk. tanár

Főiskolai szakoktatásunk újraépítése az erdőgazdasági politikát, mint egészen új tudományágat, az erdőszeti igazgatást pedig mint önálló tárgyat állította be az erdőmérnöki szakosztály tantervébe. Ámbar az erdőszeti igazgatás s egyben bizonyos gazdaságpolitikai vonatkozások azelőtt is helyet

* Úgy véljük, hogy olvasóközönségünk érdeklődéssel fogja kísérni ennek a mai viszonyok között különös fontossággal bíró új tanszéknek munkatervét.
(Szerk.)

találtak az „erdészeti statisztika és adminisztráció“ keretében a főiskola katedráin, az új tanterv ezeket a tárgyakat olyan széles alapokra fektette, hogy az erdőgazdasági politikának mint önálló tudományágnak teljes kiépítése és az erdészeti igazgatásnak pedig lényeges kibővítése vált lehetségessé. Ennek a tanszéknek munkakörébe került a nemzetgazdaságtan előadása is. Az erdőgazdaság-politikai tanszék a gondjaira bízott ezzel a három tárggyal egy szerves egészet alkotó munkaterületet nyert, mert a nemzetgazdaságtanban bevezeti hallgatóit, az elméleti és gyakorlati közgazdaságtani tudomány alapismereteibe, az erdőgazdasági politikában igyekszik ezeket az erdészeti életviszonyok sajátos érdekeinek szolgálatába állítani és ezáltal az erdőgazdaság fejlesztésének a céljait munkálni, míg az erdészeti igazgatásban azt mutatja be, miként kell a célirányos közgazdasági tudás és gondolkodás teremtette erdőgazdasági politika alapján létrehozott alkotásokat és intézményeket a való életbe átvinni.

Szaktársaim részéről is, de főképen az erdészeti szakon kívül álló körök részéről találkozok az ember azzal a véleménynyilvánítással, hogy miért kellett éppen most az erdőmérnöki szakosztály tantervének ilyen kibővítésére gondolni, amikor erdőségeink legnagyobb részét elvesztettük? Az erdészeti főiskola minden tekintetben megfelelt a hozzáfűzött várakozásoknak e nélkül is — szokták gyakran hangoztatni; az erdészeti kormányzat és igazgatás is hivatása magaslatán állott, jóllehet, az erdőgazdasági politikának mint tudományak művelése intézményesen biztosítva nem volt; és ha a meg nem csonkított Magyarország közel 13 millió kat. holdas hatalmas erdőségeiben folytatott gazdasági tevékenység és az azt irányító igazgatás sikereket ért el, — fűzik tovább az ellenvetéseket — mennyivel inkább lehetséges ez ma, amikor a megtépázott Magyarország kis kiterjedésű erdőségeire összpontosíthatjuk egész tevékenységünket.

Eltétekintve attól az általános érvényű igazságtól, hogy a tudományos műveltség fejlesztése és kiszélesítése minden szaknak és így az erdészetiinek is önmagát indokoló szükségessége, csak arra akarok rámutatni, hogy az erdőgazdasági

politikát, mint rendszeresen művelt tudományt, nálunk is a közgazdasági élet termelte ki.

Igaz ugyan, hogy erdőgazdasági politikát műveltek már nálunk attól az időtől kezdve, amikor az erdészeti érdekek a törvényhozásban helyet találtak és a ma is érvényben lévő alaptörvényünk által megnyitott korszak* sok szép gazdaságpolitikai kezdeményezést, törekvést és sikert mutathat fel: határozottan állítom azonban, hogy ha az erdőgazdaság jövőbeni boldogulást kereső törekvések és akaratok egy intézményesen is művelt erdőgazdaság-politikai tudomány által állandóan felszínen tartattak volna, mégsem jelentkeztek volna a letűnt néhány évtized erdőgazdaságában elkövetett hibák és bajok olyan ijesztő mértékben, mint ahogy azt *Kaán* Károly erdőgazdaság-politikai tanulmányaiban oly megdöbbentő képből tárja elénk.

Talán abban a gazdaságfilozófiai igazságban kell ennek a mulasztásnak a titkát is keresnünk, mely szerint az ember gazdasági tevékenységének indító okát és a gazdasági tevékenységét fejlesztő tudomány hajtóerejét egyaránt a szükség kényszerítő ereje szolgáltatja. A békebeli Magyarországot körülövező hegláncozatokat borító hatalmas erdőségekben rejlő gazdasági erő talán elfödte vagy elhomályosította az egyes hibákat és elviselhetővé tette azok káros következményeinek súlyát.

Most azonban, amikor a trianoni békemű által erdőségeink legnagyobb és legértékesebb részeit elesatolták és jelenlegi csonka hazánk, sajnos, sok helyen sivár és kietlen vidékén kell tekintetünket körülhordoznunk, keresve az elvesztettek pótlását: kényszerítő szükségesség áll elénk az erdészeti életviszonyoknak tudományos alapon is művelt, céltudatos gazdaságpolitikával való védelme, gondozása és fejlesztése. Az idők és a helyzet változását jelzi az a körülmény is, hogy az erdőgazdaság feladatai kinőttek a szorosabb értelemben vett szakkörök érdeklődéséből. Ma már nemcsak az erdészeti munkaterületén működő szaktársakat foglalkoztatják az er-

* Különösképen az azt megelőző másfél évtized.

(Szerk.)

dészeti kérdések, hanem erősebb mértékben találnak helyet azok ma az országos politikában, a társadalmi és közgazdasági életben.

Erdészeti kormányzatunk a közgazdasági élet parancsoló szükségességét ismerte fel akkor, amikor az erdőgazdasági politikai feladatok részére a főiskolán tanszéket állított fel és ezáltal az erdőgazdaság-politikai tudomány művelésének és fejlesztésének intézményes biztosítékát megteremtette.

Mint a tanszék vezetésével megbízott rendkívüli tanár átéreztem azoknak a feladatoknak fontosságát és nehézségét, amelyek reám várnak. Egy munkakört vettem át, amelyben nem támaszkodhattam elődök úttörő munkásságára vagy kiépített rendszerére; egy tudományágot vettem át, ahol legfeljebb a rendszerre vonatkozólag nyújthat tájékoztatást a külföldi irodalom és katedrai működés is, amelynek tartalmát azonban, minthogy az mindig az illető nemzet intézményeiből, sajátos közgazdasági életéből nő ki, nagyrésztben magamnak kell megteremteni. Feladatomat lényegesen megkönnyítette ugyan az az értékes és nagyjelentőségű irodalmi munkásság, amelyet az erdőszet kiválóságai szakunk és a tudományos világ elismerése mellett folytattak, de még így is fenmaradt az ilyen, széles prespektívájuk mellett is nagyobbára monografikus jellegű művek egy olyan szerves egészebe való belefoglalásának nehézsége, amely úgy a didaktika, mint a teljesség szempontjából meg tud felelni a kívánalmaknak.

Éreztem egyben annak szükségességét is, hogy munkakörömet és munkatervemet az erdőszeti szakközönsséggel ismeressem, mert ez a tanszék csak akkor felelhet meg hivatásának, ha benső összeköttetést tart fenn az erdőgazdasági teendők közvetlen ellátásával és irányításával foglalkozó erdőszeti szakközönsséggel, általában az egész erdőszeti társadalommal.

Időszerűnek véltem egyben mindezeknek közreadását, mert az erdőmérnöki főiskola évkönyve mindehhez csak igen szűk keretet nyújthat.

A bevezető részben a politika lényegével, mint a nemzet életének jövőjét irányító törekvések foglalatával ismerkedünk meg, rámutatva arra, miként oszlanak meg ezek a párt- és egyéni érdekek által ideális céljaikban, sajnos, igen sokszor elhomályosított törekvések a nemzet kulturális, külügyi, gazdasági, munkásügyi stb. életviszonyait irányító kultúr-, külügyi, gazdasági és szociálpolitikára. Miután rámutatunk arra is, hogy az erdőgazdasági politika az egyetemes szervező nagy politikában mint a gazdasági vagy közgazdasági politikának egy jelentős ágazata foglal helyet, annak célját és lényegét írva körül, megállapítjuk, hogy az erdőgazdasági politika az a tudomány, amely az erdőgazdaság benső tényezőinek és azoknak a vonatkozásoknak a rendszeres vizsgálata alapján, amelyekben az erdő és erdőgazdaság az állami és társadalmi étellel áll, az erdőgazdaság jövőjének tervszerű irányítására törekszik. A lényeg és cél megismerése vezet rá a módszer problémájának a nyitjára, mert ha az erdőgazdasági politika a jövő tervszerű befolyásolására irányuló tudomány, akkor a multat és a jelent kell ismernie, hogy a jövőbe tudjon gondolkodni.

A multa vonatkozólag a gazdaságtörténet, illetve ennek különleges része, az erdőszet története ad felvilágosítást. Ez fogja nekünk megmutatni, hogy milyen törvényhozási és társadalmi intézkedésekkel kereste a mult idők nemzedéke a maga boldogulását az erdőszeti életviszonyok terén és ugyancsak a gazdaságtörténet és részben a jelen tájékoztat arról, hogy mennyiben valósultak meg ezek. Majd pedig a még történelmivé nem vált, tehát ma is érvényben levő ilyenemű intézkedések indító okait kell kutatnunk és a jelenlegi helyzet megismerése és beható kritikával való tanulmányozása alapján kell megállapítanunk, hogy mennyiben váltották ezek valóra a hozzájuk fűzött reménységeket.

A történelmi mult tanulmányozása és a jelen megfigyelése tehát egyik igen fontos módszerbeli mozzanata az erdőgazdasági politikának.

De ezzel kapcsolatosan önként adódik egy másik mód

szerbeli kérdés: hogyan képes az erdőgazdasági politika a megismerések és tapasztalatok olyan nagy tömegét összegyűjteni, hogy ezeknek előre vetített fénye mellett a jövő fejlődésének és boldogulásának útjait megláthassa? Hiszen egy ország erdősegeinek életét befolyásoló események és az erdőgazdaságnak a nemzet életére gyakorolt kihatásai olyan tömegszerűséggel jelennek meg előttünk, hogy azoknak felfogására és észlelésére az egyéni megfigyelőképesség nagyon is szűknek kell, hogy bizonyuljon.

Itten, a nagytömegű megfigyelések összegyűjtésénél és az azokból levezethető eredmények összeállításánál fog bekapcsolódni tárgyunkba az emberi életviszonyok tömegszerű észlelésének tudománya: a statisztika.

Nagyon természetes, hogy az erdőgazdaságpolitikai tudománynak művelése nem nélkülözheti a szakismereteket sem, mert hiszen úgy a multnak, mint a jelennek erdészeti intézményeit és erdőgazdasági tevékenységét csakis ezeknek a segítségével lehet elbírálni. De a tudományos működés módszereiben a történeti és statisztikai mozzanatok játszóak a legkiemelkedőbb szerepet.

Az előadások további rendszerében tehát e két jelentős munkatársnak: az erdőgazdaság történetének és a statisztikának ismertetése következik, amelyeket annyival is inkább szervesen kellett bekapcsolni az erdőgazdaságpolitikai előadások keretébe, mert főiskolánkon sem egyiket, sem másikat önálló tárgyként nem adják elő.

A gyakorlati közgazdaságtani tudomány minden egyes részében, tehát akár a kereskedelmi, ipari vagy agrárpolitikában többé-kevésbé jelentős szerepe van a gazdaságtörténetnek. Meg kell állapítanunk azonban, hogy egyetlen más termelési ágazat sincsen a történeti mult ismeretére annyira ráutalva, mint az évszázados fordulókra alapított erdőgazdaság. Nemcsak az országos erdőgazdasági politikára vonatkozik ez, ahol a közgazdasági élet egyeteme szempontjából vagyunk ráutalva a gazdaságtörténeti igazságokra, de áll azoknak az erdőművelési és erdőnevelési kérdéseknek a helyes megoldása szempontjából is, amelyekre az erdőgaz-

dának a gondjaira bízott gazdaság szűkebb kereteiben is törekednie kell. Mert ha valamely uradalom archivumában valamely régi szolgálati utasítás, vagy egyéb gazdasági feljegyzés világot vet azokra a tervekre és törekvésekre, amelyeket az előttünk levő nemzedékek akartak egykor megvalósítani és ezeknek sikereit vagy kudarcait a gazdaság képe világosan mutatja nekünk, a helyes kritika eredményét a gazdálkodás jelenlegi célkitűzéseinél is hasznunkra fordíthatjuk. Az erdészeti történetének tehát akkor, amikor a magyar erdőbirtok, a magyar erdészeti kultúra fejlődését és a közhatalom erdészeti vonatkozású rendelkezéseit és intézkedéseit végigtekinti, nemcsak a tudományos ismeretszerzés a célja, hanem az erdőmérnöki kar ifjú nemzedékébe való belenevelése annak a tudatnak, hogy minden erdőgazdaságnak kutatnia kell az ellátására bízott erdőbirtokok multját.

A másik nem kevésbé jelentős munkatársa az erdőgazdasági politikának az erdészeti statisztika. Ennek összeállításánál az a cél vezetett, hogy az erdőmérnöki kar a statisztikai megfigyelések munkálatainak megszervezéséhez, irányításához, feldolgozásához és a törvényszerűségek levezetéséhez szükséges elméleti ismereteknek is birtokába jusson. Mert hiszen a statisztikai tudomány jelentősége nemcsak a számadatok ismeretében rejlik, hanem inkább abban, az elméleti tudással megalapozott készségben áll, hogy a megfigyelés módszereinek megválasztását, a megfigyelés szervezését és az anyag feldolgozásának módszereit a megoldandó feladatok természetéhez tudjuk alkalmazni. Azok a feladatok, amelyeket az erdészeti statisztikának meg kell oldania, igen különbözőek, sokszor bonyolultak és ehhez képest különbözőek a megoldás módozatai is. Az erdőségek kiterjedésének meghatározása pl. a megfigyelés tárgyát képező erdőbirtokok térbeli kiterjedésének egyszerű feljegyzése és összegezése által megtörténhetik. De pl. már a szabályos fakészletek megállapítása körülményes utasításokat és az eljáró szervek beható útbaigazítását teszi szükségessé, hogy a megfigyelések helyessége és egyöntetűsége biztosítható

legyen. Még nehezebb helyzet elé van állítva az erdészeti statisztika, ha okaiban és tényezőiben összetett jelenségeket akar megismerni, pl. ha az érvényben levő vámok vagy adóterhek kihatásait az erdőgazdaságra vonatkozólag akarja megállapítani. Pedig a helyes gazdaságpolitikai elvek kialakítása csakis a statisztika által nyújtott megbízható és számszerű kifejezéseiben világos útmutatásokra alapítható. Nem lehetne az erdőgazdaság érdekeit célirányos gazdaságpolitikai állásponttal szolgálni és védeni pl. a vámtarifát vagy vasúttarifát előkészítő tárgyalásokon, ha nem ismerjük a fennálló vámok és érvényben levő szállítási díjtételek kihatásait az erdőgazdaságra. Hogy milyenek ezek a kihatások, azt mind csak jól előkészített és gondosan végrehajtott statisztikai megfigyelések segítségével tudjuk megállapítani. Mindezt bizonyítja az, hogy az, aki erdészeti statisztikával érdemlegesen akar foglalkozni és ezáltal helyes gazdaságpolitikai irányok megjelölésére akar megbízható alapot adni, annak a statisztikai ismeretek és tudás teljes vértetében kell munkába állani.

A statisztika elméletének ismertetése után elhelyezést találnak az ország erdészeti viszonyait jellegző statisztikai adatok: mint az erdőségek megoszlása tulajdonjogi minőség, természeti sajátságok és üzem módok szerint, továbbá az erdősült területek viszonya a más művelési ágak alatt álló területekhez és a lélekszámhoz és az erdőbirtokok megoszlása a kis-, közép- és nagybirtok kategóriái között. Míg az összképen kívül eső, egyes részletkérdésekre felvilágosítást nyújtó statisztikai adatok a tulajdonképeni erdőgazdasági politikai részben nyerne elhelyezést.

Az erdőgazdasági politika e két nagyjelentőségű munkatársának bemutatása után magára a tárgyra térünk át, vizsgálat alá véve a történeti múlt és a jelen fejleményeinek figyelemmel kísérése alapján, az erdőgazdaságot mint önálló termelési ágazatot és mint a nemzetgazdaság egységének egyik jelentős részét.

Ennek a cikknek terjedelme nem engedi meg, hogy a tárgynak egyes fejezetek szerint vett teljes tartalmát

nyújtsam. Egyébként is sokkal fontosabbnak tartom a részletes tartalmi felsorolás helyett a továbbiak eszmei kiépítését és kapcsolatát röviden ismertetni.

Szemlét tartunk a termelési tényezőknek a természetnek, a munkának és a tőkének az erdőgazdaságban elfoglalt súlyát, szerepét, jelentőségét illetőleg és pedig tárgyaljuk ezeket a kérdéseket gazdasági és szociális vonatkozásaikban. Majd az üzemmódok felújítási és egyéb gazdasági eljárások, mint a szaktudomány által megteremtett tényezői az erdőgazdaságnak kerülnek vizsgálat alá. Az általános gazdasági és szociális viszonyokból eredő tényezők behatásait is mérlegelve, hazai és külföldi eredmények alapján igyekszünk ennek során az erdőgazdaságnak ezt a képét kialakítani, amely a magángazdálkodás igényeinek és a közérdek által az erdőgazdasággal szemben támasztott kívánalmaknak az adott viszonyok között leginkább meg tud felelni.

Ezután azonban már ki kell lépni az erdőgazdaság szűkebb köréből a közgazdasági politika széles mezejére, mert annak, hogy az előbbieken kialakított ideálokat meg tudjuk közelíteni, olyan feltételei is vannak, amelyeknek teljesítése már nem az erdőgazdaság benső életétől, önmagában fekvő tényezőitől függ. Itten, az erdőgazdaság fejlesztésének általános, széles körben való előmozdításánál, amikor a fejlettebb gazdasági eljárásoknak leginkább módot nyújtó és a jövőbeni érdekeket is figyelembe vevő házilagos gazdálkodás előfeltételeit akarjuk megteremteni, kapcsolódik bele az erdőgazdasági politika az államéletet irányító, egyetemleges politikának többi részeibe.

Mert pl. ahhoz, hogy az erdők állandó jellegű szállítási berendezésekkel legyenek a közforgalmi eszközökkel összekapcsolhatók, az erdőgazdaságnak tetemes beruházási hitelekre van szüksége; mert ahhoz, hogy az erdőgazdaság termelvényeit az ipari és kereskedelmi életben szokásos módokat mellett tudja értékesíteni, szintén rendezett hitelviszonyok között kell, hogy éljen. Ehhez azonban az erdőgazdasági hitelek intézményes kiépítése szükséges, ami a hitelpolitika közreműködésének igénybevétele nélkül nem lehetséges,

Hogy azonban a faállomány értékbiztos záloggá lehessen, azt az elemi és egyéb káresetekkel szemben biztosítani kell. Ez a biztosítási politika módozatainak és eszközeinek segítségülvételel tételezi fel.

A mai forgalomgazdaságba belekapcsolt erdőgazdaságok jövedelmezőségére elsőrangú befolyással bírnak az ország fafogyasztó piacainak árai, amelyek kialakulását viszont a világpiaci árak determinálják. A hazai faáraknak az erdőgazdaság igényeihez való alakítása céljából a vám- és kereskedelmi politikával is kapcsolatot kell fenntartani.

Hogyha pedig a távolabb fekvő nagykiterjedésű erdőségek terményeinek árait a hosszú útvonal magas szállítási költségei nyomnák és ez állana az okszerű erdőgazdaság megteremtésének és fejlesztésének útjában, akkor a szállítási díjtételeknek a tarifapolitikába tartozó módosításával kell segíteni a bajon. Így jut kapcsolatba az erdőgazdasági politika a tarifapolitikával.

Az sem lehet közömbös, hogy az erdőgazdaság milyen terhekkel járul hozzá az állami és egyéb közületi kiadásokhoz. Ezeknek a lényeges kérdéseknek tárgyalása azonban az adóügyi politikával való kapcsolatot kívánja meg.

Mint minden termelési ágazatnál, úgy itten is nagy jelentősége van az érdekképviseltek intézményes kiépítésének, a kísérletügy fejlesztésének és az eredmények demonstratív és meggyőző bemutatásánál az állami és fejlettebb magán erdőgazdaságoknak.

Mindezeknek szilárd alapját azonban csak az erdészeti életviszonyokat szabályozó törvényalkotások és az ezekben kifejezett akaratoknak az életbe való átviteléről és érvényesítéséről gondoskodó erdészeti igazgatás adja meg.

Befejezésül tehát vizsgálat tárgyává tesszük az erdészeti életviszonyokat szabályozó törvényalkotásokat abból a szempontból, milyen hatással voltak ezek az erdőgazdaságra és mit kell kívánnunk az erdőgazdaság fejlesztése érdekében a törvényhozás munkájától.

Amint az előadottakból látható, az erdőgazdasági politika nem a tételes, nem a dogmatikus ismeretek tudománya.

hanem figyelemmel kísérése a való, a mozgó élet számos megnyilvánulásának, amelyeknek középpontjába az erdőgazdaságot helyezzük. Az ítéletekre és véleményekre, amelyeket ennek alapján alkotunk, egyaránt befolyással kell legyenek a gazdasági, jogi, erkölesi és szociális vonatkozások tényezői. Csak az így levezetett tételek, csak ezeknek a tényezőknek eredőjeként megállapított irányok szolgálhatnak alapul az erdőgazdaság és erdőészeti életviszonyok jövőbeni gondozására és fejlesztésére törekvő gazdasági, kormányzati és törvényhozási munkálatoknak.

Ezekben volt szerencsém szaktársaim előtt tanszékelem főtárgyának alapvonalait ismertetni. Őszintén meg kell valanom, hogy az előbbieken feltüntetett rendszer nagyrészen még csak váz, amelyet a jövő évek gondos munkásságának kell tartalommal megtölteni. Hiszen akár az erdőgazdasági adók, vámok vagy munkáskérdés, először a téma általános vonatkozásaiban való kiépítését teszi szükségessé, mert csak az egészében áttekintett rendszerbe lehet az erdőgazdasági vonatkozásokat elhelyezni.

Még csak azokra a gyakran elhangzó megjegyzésekre kívánok egynéhány szóban reflektálni, hogy az erdőgazdasági politika kizárólag a kormányzati működés tudománya, amelyre tehát csak azoknak lesz szükségük, akik az erdőészeti országos vezetésében fognak majd kiemelkedő szerepkört betölteni. Az igaz, hogy az erdőgazdasági politika törekvéseinek törvényekbe vagy rendeletekbe való foglalása a kormányzati vagy törvényhozási működés ténye, de az erdőgazdaság érdekében álló törvények vagy általános érvényű rendeletek alkotását lényegesen meg fogja könnyíteni az, ha a gazdaságpolitikai tudás és érzék egy bizonyos fokával rendelkező szakközönség kívánságai, figyelmeztetései vagy aggodalmi nyújtanak ehhez alapot. Hiszen minden törvény, minden rendelet csak akkor felelhet meg céljának, ha az életviszonyoknak arról a területéről indul ki, amelyeket szabályozni, rendezni kíván. Az igazán helyes és eredményeiben üdvös törvényhozási és általános kihatású kormányzati intézkedések nem lehetnek sohasem egy önmagá-

ban elszigetelten álló egyén vagy testület akaratának egyoldalú megnyilvánulásai, hanem csakis az élet változása és fejlődése következtében fellépő szükségességek kielégítésére törekvő erőknek eredői. Hogy az erdészeti életviszonyokat szabályozó generális rendelkezéseink tényleg ilyenek lehessenek, szükséges az, hogy nemcsak az országos vezetés munkakörében álló, de a gyakorlati életben működő erdőtisztek is a gazdaságpolitikai műveltség egy bizonyos kapacitásával bírjanak, hogy az életben felmerült konkrét viszonylatokat helyesen érzékelnék és az egyetemleges jellegű intézkedések előkészítésének és tervezésének munkáját megfigyeléseikkel, tapasztalataikkal és véleményükkel a köz és saját maguk érdekében támogatni tudják.

De különben is téves volna azt hinnünk, hogy az erdőgazdasági politikának csakis az erdészet országos kérdéseivel kell foglalkoznia, tehát annak művelése csakis a kormányzat kötelessége volna. Sőt, a helyes erdőgazdaságpolitikai gondolkodáson alapuló cselekvés kötelessége minden gazdasági egységnek, de főként a nagyobb uradalmaknak. Hiszen a tartalmas erdőgazdaság messze jövőbe nyúló tervei csak akkor szolgálhatják egyaránt a köz- és magángazdasági érdekeket, ha a vidék gazdasági és szociális viszonyaihoz is célszerűen alkalmazkodni tudnak. A közigazdasági élet és a magángazdaságok közötti harmónia az a jelentős feltétel, melyre ezek virágzását és tartós boldogulását alapítani kell. Fényes példákat szolgáltatott erre hazánk egyes nagyobb uradalmai, de kiváltképpen a máramarosmegyei kincstári uradalmak, amelyek nagyszerű gazdaságpolitikai koncepció eredményeképpen egyaránt szolgálták az Alföld iparosodásának fejlesztését, mint az erdőbirtokok jövedelmezőségének fokozását.

Most még csak az erdészeti igazgatásról óhajtok néhány szóval megemlékezni, amely mint önálló, terjedelmében lényegesen megnövekedett tantárgy, vonul be főiskolánk tantervébe.

Itten nem tartom szükségesnek az egész rendszert oly terjedelemben ismertetni, mint ahogy azt az erdőgazdasági

politikánál tettem, mert hiszen ennek a tárgynak anyaga és tartalma általánosan ismeretes. Éppen ezért csak azt akarom felemlíteni, amivel az eddigi, természetesen részleteiben is kibővített anyaghoz, mint újjal akarok hozzájárulni.

Bevezetéképen egy általános közigazgatástani áttekintést nyújtok, amelynek célja az egész állami igazgatást, mint a törvényekben és rendeletekben elvontan létező feladatoknak az életbe való átvitelére és megvalósítására hivatott szervezetet és működést ismertetni. Céлом bemutatni azt, miképen egyesült a célmeghatározói vagy fogalmazói, a számvevőségi és kezelői szolgálat, a kormányzati és vidéki szervezet, a felügyelet és ellenőrzés egy, az államéletet fenntartó szerves együttműködéssé. Ebbe a széles látóhatárba helyezem el azokat a feladatokat, azt a szervezetet és működést, amelyek együttvéve az erdészeti igazgatást alkotják.

Mint újabb fejezetet akarom még belekapcsolni a könyvvitelnek azt a formáját, amely az erdőgazdaságban végbemenő vagyonsváltásokat a kereskedelmi és üzleti életben szokásos módon tartja nyilván és vezeti. Ezzel kapcsolatosan pedig helyet akarok biztosítani azoknak a hazai és külföldi irodalomban tárgyalt kérdéseknek is, amelyek az erdőgazdálkodás eredményeit a magángazdasági, de főképen az üzleti életben használatos mérlegtechnika eszközeivel kívánják megállapítani.

Harmadik tárgyamról, a nemzetgazdaságtanról nincsen semmi mondanivalóm, mert hiszen ez egy tartalmában és rendszereiben annyira ismert és oly széles irodalmi alapon művelt tudomány, hogy a tárgy neve is elég tájékoztatást nyújt.

Ezzel le is zárom közleményemet s ez alkalommal még csak azt óhajtom megjegyezni, hogy mindaz, amit az erdőgazdasági politikában előadok, felöleli a sértetlen Magyarország teljes képét és számol a trianoni Magyarország erdészeti viszonyaival is. De ez nem is lehet másképen, mert az erdészeti életviszonyokat a maguk szerves egészében a gazdaságilag és geográfiailag oly tökéletesen egységes Magyarország teljes képe nélkül tárgyalni nem lehet. És teszem ezt

attól az érzéstől és meggyőződéstől is vezettetve, ami *Kaán* Károly erdőgazdaságpolitikai tanulmányainak egyik vezetőmotivuma, hogy: *mindaz, amit csonka hazánk erdőgazdaságának fejlesztése érdekében teszünk, jelentőségéből és aktualitásából nem fog veszíteni semmit akkor sem, ha az isteni gondviselés könyörületessége és saját erőnk visszasegít ahhoz, amit elvesztettünk.*

Repülőgép az erdőgazdaság szolgálatában

Ismerteti: *Hajdú Gyula*, ny. m. kir. főerdőmérnök

Elsőrangú térképek, tervek készítése, úgy tudományos mint gazdasági és műszaki célokra, minden kultúrállam elsőrendű szükséglete. A nyugati országokban éppenúgy, mint nálunk, a területek a kataszteri felméréssel a legnagyobb pontossággal felvétettek, de ezek a térképek csak a különféle művelési ágakhoz tartozó földterületek határvonalának csupán vetületét adják vissza, de nem mutatják a felmért terület igazi alakját, annak domborulati viszonyait és gazdasági felhasználását; így ezeket területváltozások feltüntetésén kívül egyéb műszaki célokra felhasználni nem lehetett. Tervezéseknél eddig csak az ú. n. katonai térképek állottak rendelkezésre, melyekről azonban köztudomású az, hogy rétegvonalozásuk csak hozzávetőlegesen a magassági pontok meghatározásával történt s így csak általános tervezésre alkalmasak. Ezeknek a térképeknek elkészítése sok időt, nagy műszaki személyzetet, ennél fogva sok költséget igényelt.

A fényképezésnek területfelvételi célokra való felhasználására már az 1890. évek végén történtek kísérletek; de csak 1901-ben sikerül dr. *Pulfrich* jenai egyetemi tanárnak megszerkesztenie az első stereoszkopikus látás felhasználásával mérnöki célokra többé-kevésbé alkalmas *stereokomparator*nak nevezett műszert. 1909-ben *Orel* által megszerkesztett *stereoautograf* igyekszik egyszerűsíteni és használhatóvá tenni a stereophotogrammok alapelvei szerint készült felvételeknek felmérési célokra való felhasználhatóságát. A teresztrikus felmérés céljaira ezidőben készült phototeodolitok lehetővé teszik a nagyobb kiterjedésű területfelvételt, melyekkel készült felvételeket stereophotogrammetrikus úton dolgoztattak fel. Elsősorban katonai célokra használták fel (így a bécsi Miltár-geographisches Institut is) oly területeken, melyek nehezen megközelíthetők, vagy teljesen ismeretlenek (angolok Tibet-ben) voltak.